

Eiropas Fonds dzīves un darba apstākļu uzlabošanai

Pārmaiņas Eiropā – labāks darbs, labāki dzīves apstākļi

Četru gadu darba programma 2005.–2008. gadam

Pārmaiņas Eiropā – labāks darbs, labāki dzīves apstākļi

Četru gadu darba programma
2005.–2008. gadam

**Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas
fonda četru gadu programmu 2005.–2008. gadam
pieņēmusi tā valde 2004. gada 8. jūlijā.**

Informācija par katalogiem ir atrodama publikācijas beigās

Luksemburga, Eiropas Kopienų Oficiālo publikāciju birojs, 2004. gads

ISBN 92-897-0896-4

© Eiropas Fonds dzīves un darba apstākļu uzlabošanai

Tulkošanas un reproducēšanas pieteikumi ir nosūtāmi Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda direktoram, *Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ireland* (Īrija)

Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds ir neatkarīga Eiropas Savienības organizācija, kas dibināta ar mērķi palīdzēt formulēt turpmāko politiku sociālajos un ar darbu saistītos jautājumos. Papildu informācija ir atrodama fonda tīmekļa vietnē **www.eurofound.eu.int**.

Eiropas Fonds dzīves un darba apstākļu uzlabošanai

Wyattville Road

Loughlinstown

Dublin 18

Ireland

Tālr.: (+353 1) 204 31 00

Fakss: (+353 1) 282 42 09 / 282 64 56

E-pasts: information@eurofound.eu.int

Tīmekļa vietne: www.eurofound.eu.int

Printed in Denmark

Izmantotais papīrs nesatur hloru, tas iegūts uzraudzītos Ziemeļeiropas mežos. Katra nocirsta koka vietā ir iestādīti vismaz trīs jauni koki.

Saturs

Priekšvārds	4
Ievads	5
Vispārīgi mērķi	9
Prioritātes 2005.–2008. gadā	10
Galvenās tēmas	14
Novērtējums	18

Priekšvārds

“Iepriekš izvērtējot iespējas un grūtības, ar kurām nākotnē saskarsies jaunā ES...”

Šajā dokumentā ir izklāstīta Fonda programmas stratēģija nākamajiem četriem gadiem (2005.–2008.). Tajā īpaši uzsvērti sarežģīti jautājumi, kas turpmāk jārisina sociālās politikas jomā Eiropā, kā arī jautājums par zināšanu trūkumu, kas Fondam jārisina, veicot savu darbību pēc Eiropas Savienības vērienīgākās paplašināšanās 2004. gada 1. maijā. Paplašināšanās un tās lielā ietekme uz ekonomiku, sabiedrību un iestādēm joprojām būs viens no galvenajiem pārmaiņu faktoriem nākamajos četros gados. Šīs četrus gadus programmas galvenais mērķis ir apzināt iespējas un izaicinājumus, ar ko saskarsies jaunā ES.

Fonda mērķis ir atbalstīt politiku, lai Eiropas ekonomika kļūtu par pasaulē konkurētspējīgāko ekonomiku, kas pamatojas uz zināšanām, paaugstinot nodarbinātības līmeni un kvalitāti, rosinot jauninājumu ieviešanu un uzņēmējdarbību, uzlabojot sociālo kohēziju un integrāciju un tādējādi īstenojot Lisabonas stratēģijas mērķus.

Šajā kontekstā Fonda mērķis ir sniegt zināšanas, veicot uzraudzības darbības un cita veida izpēti, lai labāk izprastu problēmas, atbalstītu pārmaiņas sabiedrībā un ekonomikā un ieinteresētajām personām piedāvātu pārmaiņu veikšanai vajadzīgo informāciju.

Programmā kā prioritāras jomas Fonda darbā ir noteiktas četras galvenās tēmas – nodarbinātība, līdzsvars starp darbu un privāto dzīvi, darba attiecības un sadarbība un sociālā kohēzija. Tajā īpaši uzsvērts, cik liela nozīme ir visaptverošai un integrētai pieejai attiecībā uz šiem jautājumiem par politiku, kā arī uzsvērtā vajadzība efektīvi sazināties ar Fonda galveno mērķauditoriju visā Eiropā.

Detalizēto darba programmu katru gadu apstiprina Fonda valde.

Willy Buschak
izpilddirektors

“Atbalstot galveno sociālo darbinieku darbu saistībā ar labākas dzīves un darba apstākļu plānošanu un izveidošanu Eiropā...”

Fonda uzdevums un nozīme

Fonds ir dibināts 1975. gadā, un tas ir pilnvarots “veicināt labāku dzīves un darba apstākļu plānošanu un izveidošanu, veicot darbības, kas paredzētas, lai paplašinātu un izplatītu zināšanas, kas varētu palīdzēt šīs attīstības gaitā”¹. Fonda kā izpētes un uzraudzības centra mērķis ir būt par galveno ar darba un dzīves apstākļu Eiropā uzlabošanu saistītas informācijas avotu un šādas informācijas atsauces avotu.

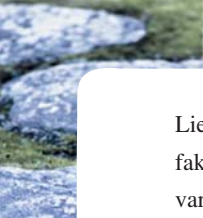
Daudzi no minētajiem jautājumiem, piemēram, novecošanās, darba laiks un informācijas sabiedrība, ko Fonds ir izskatījis iepriekšējos gados, pašlaik tiek bieži izskatīti saistībā ar sociālajiem aspektiem Eiropā. Pēdējo desmit gadu laikā Fonds ir sniedzis ieinteresētajām personām un vispārējai sabiedrībai plašu zināšanu bāzi par salīdzināmiem datiem saistībā ar darba attiecībām, darba apstākļiem un attiecīgiem dzīves apstākļu aspektiem. Eiropas Darba attiecību uzraudzības centrs, darba attiecību Eiropā un jauno dzīves apstākļu pētījumi ir unikāli informācijas avoti. Iepriekšējās četru gadu darba programmas (2001.–2004.) īstenošanas laikā Fonda izpētes un uzraudzības darbības tika pakāpeniski paplašinātas, lai ietvertu desmit jaunās dalībvalstis un pārējās trīs kandidātvalstis.

2001. gadā Fonds turpināja stiprināt savu uzraudzības spēju, izveidojot Eiropas Pārmaiņu uzraudzības centru (*EMCC*). Šis centrs veic plašus vienota sakaru tīkla izveides, izpētes, informācijas vākšanas un izplatīšanas pasākumus, kas vērsti uz Eiropā notiekošo darba attiecību pārmaiņu izpratni un šo pārmaiņu paredzēšanu.

Pētījums, kurā izskatīta praktiskā pieredze un noteikti veiksmīgu pārmaiņu nosacījumi, papildina uzraudzības līdzekļus un saistīto analīzi. Tādējādi Fonds veicina ne tikai pārmaiņu dokumentēšanu un izpratni, bet arī ideju attīstīšanu un nodošanu citiem attiecībā uz dzīves un darba apstākļu uzlabošanu īsākā un ilgākā termiņā.

Fonda pēdējā laikā veiktā darba īstenošanu lielā mērā veicinājuši Lisabonas stratēģijā noteiktie izaicinājumi un mērķi. Šī stratēģija paredz rīkoties vienlaicīgi visās jomās – nodarbinātība, konkurētspēja, labas kvalitātes dzīves un darba apstākļi.

¹ Padomes 1975. gada 26. maija Regula (EEK) Nr. 1365/75

Lielāka uzmanība ir pievērsta darbavietai vai uzņēmuma līmenim, kā arī strukturālajiem faktoriem, kas nosaka pārmaiņas darba vietā. Darbavietām jābūt iekārtotām tā, lai pastāvīgi varētu ieviest pārmaiņas un jauninājumus. Fondam var būt liela nozīme, radot visu ieinteresēto personu kopēju izpratni par pārmaiņām, kas jāveic darbavietas līmenī, un rosinot vēlmi izmantot dažādus strādāšanas veidus.

Tā kā Fondam ir piešķirta autonomija, plašas pilnvaras un tam ir trīspusīga struktūra, tas ir jo īpaši piemērots, lai veicinātu integrētu un daudzpusīgu pieeju darba un dzīves kvalitātes uzlabojumiem, kā arī pārmaiņu veikšanai un paredzēšanai. Tas Fondam dod iespēju nevainojami īstenot pasākumus, kuru mērķis ir koordinētāka pieeja ekonomikas, nodarbinātības un sociālajai politikai ES līmenī.

Fonda mērķauditorija ir valsts iestādes, sociālie partneri un visi, kas ir saistīti ar sociālās politikas veidošanu ES līmenī. Saistot izpēti ar politiskiem jautājumiem, Fonda mērķis ir sniegt informāciju par cilvēkiem vai iestādēm, kas veido un īsteno politiku.

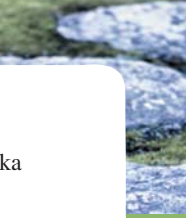
Darbs ir noderīgs arī tiem, kuri veic pārmaiņas un īsteno uzlabojumus tieši darba vietās un apdzīvotās vietās. Pateicoties Fonda trīspusīgajai pārvaldes struktūrai, tiek veicināta šo galveno sociālo dalībnieku līdzdalība attīstībā, diskusijās un Fonda darba rezultātu izplatīšanā.

Mainīgais konteksts

Paplašināšanās sniedz plašas iespējas sociālajai, ekonomikas un kultūras attīstībai Eiropā. Fonda veiktā izpēte liecina, ka visiem eiropiešiem ir līdzīgs priekšstats par to, kas veicina viņu dzīves kvalitāti – laba veselība, pietiekami ienākumi un atbalstoša ģimene. Pēc paplašināšanās vajadzēs stiprināt sociālo politiku, jo arvien steidzamāk jārisina pašreizējās problēmas un rodas jauni izaicinājumi. Vairāki jautājumi, kas bija svarīgi iepriekšējos gados, piemēram, bezdarbs, nepietiekams atalgojums un nabadzība, invaliditāte un slikta veselība, veselības, sociālo un citu sabiedrisko pakalpojumu vai sistēmu neatbilstība, darba attiecības, piekļuve informācijas un saziņas tehnoloģijām, ir aktuāli arī pašlaik, un tie ir jārisina. Dažām mazāk attīstītajām sociālajām grupām ir jāpievērš lielāka uzmanība.

Gan mainīgās kultūras vērtības un pieredzes dažādība sociālajā jomā, gan atšķirības starp dalībvalstīm un reģioniem attiecībā uz produktivitāti un nodarbinātību ietekmēs Fonda darbību. Komisijas Trešajā ziņojumā par ekonomisko un sociālo kohēziju ir uzsvērts, cik nozīmīgs ir cilvēku kapitāls un piekļuve izglītībai un apmācībai, kā arī uzsvērta vajadzība izskatīt citus galvenos konkurētspējas nosacījumus, piemēram, fiziskais un sociālais kapitāls, novatoriskās iespējas un vides kvalitāte. Ir jāpastiprina saikne starp sociālo un ekonomikas attīstību un vides aizsardzību.

Lisabonas stratēģijā ir norādīta ES galvenā pieeja sociālajai un ekonomikas attīstībai. Tajā ir minēti trīs citu papildinoši papildmērķi – pilnīga nodarbinātība, darba kvalitāte un ražīgums un sociālā kohēzija un integrācija. Lai risinātu jautājumus par konkurētspējas saglabāšanu pasaules ekonomikā, ražīguma un nodarbinātības līmeņa paaugstināšanu un

saglabāšanu, kā arī augstas kvalitātes dzīves un darba apstākļu nodrošināšanu, jo īpaši uz zinātnes atziņām balstītā ekonomikā, būs vajadzīga pareiza, atbilstoša, savlaicīga un praktiska informācija no Fonda, lai atbalstītu galvenos šā procesa dalībniekus.

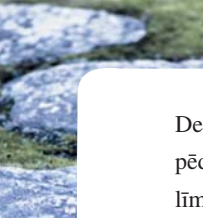
Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšana ir rosinoša, un Eiropas Nodarbinātības darba grupas (priekšsēdētājs Vims Koks) ziņojumā īpaša uzmanība pievērsta vajadzībai veicināt nodarbinātību – gan veicināt ekonomikas izaugsmi, gan cīnīties pret nabadzību un sociālo atstumtību. Ziņojumā arī uzsvērts, ka ir vajadzīga integrēta pieeja, risinot strukturālos jautājumus attiecībā uz globalizāciju, ekonomikas integrāciju un iedzīvotāju straujo novecošanos. Dalībvalstīm, sociālajiem partneriem, uzņēmumiem un darbiniekiem jāpalielina spēja paredzēt, veikt un pieņemt pārmaiņas, lai radītu un izmantotu vairāk un labākas darba vietas. Lai sasniegtu augstāku nodarbinātības līmeni, īpaši svarīgi būs saglabāt cilvēkiem darbavietas, kā arī iesaistīt vairāk cilvēku darba tirgū, īpaši sievietes un gados vecus darbiniekus.

Eiropas Sociālās politikas programmas ziņojumā 2003. gada vidū tika apstiprināta vajadzība uzlabot kvalitāti kā tādas ekonomikas veicināšanas virzītājspēku, kas vērsta uz lielāka skaita un labāku darbavietu izveidošanu un lielāku sociālo kohēziju. Programmas otrās daļas piemērošanā uzmanība būs pārsvarā vērsta uz lielāka skaita un labāku darbavietu izveidošanu, elastīguma un drošības līdzsvarošanu, nabadzības apkarošanu, atstumtību un diskrimināciju, darba organizācijas un sociālās aizsardzības modernizēšanu un dzimumu vienlīdzības veicināšanu pašreizējās un jaunās dalībvalstīs.

Arī citi sasniegumi, piemēram, palielinātā atklātās koordinācijas metodes izmantošanas intensitāte, salīdzinošā novērtēšana un rādītāji un uz mērķiem balstītu stratēģiju attīstība sociālajā politikā, spēcīgi ietekmē pārmaiņu veikšanu un tādējādi arī Fonda turpmāko darbu. Saistībā ar globalizāciju jāizskata salīdzinošā novērtēšana attiecībā pret sasniegumiem ārpus ES, piemēram, ASV, Japānā, Ķīnā un Indijā.

Eiropas Pārmaiņu uzraudzības centrs jo īpaši vāc informāciju un apmainās ar to, lai rosinātu labāku izpratni par pārmaiņām uzņēmumos, nozarēs un reģionos, kā arī lai paredzētu un veiktu šīs pārmaiņas. Uzņēmumiem un darbavietām kā vietām, kurās var veikt pārmaiņas, ir galvenā nozīme, Fondam risinot plašākus jautājumus par dzīves un darba apstākļiem. Fondam var būt galvenā nozīme, veicinot Eiropas spēju veikt pārmaiņas. Nākamajos piecos gados tas lielāko daļu sava darba veltīs labākai izpratnei par pārmaiņu veicējiem un pārmaiņu labāku paredzēšanu un veikšanu. Fonds ir īpaši labi piemērots, lai izvērtētu struktūras, tehnoloģijas, praksi un paradumus, kas var veicināt vai kavēt organizatorisko apmācību un jauninājumu ieviešanu.

Nozīmīgs jautājums ir arī mazu firmu un mazo un vidējo uzņēmumu nozīmes palielināšanās, jauns darba laika režīms, spēja pārvietot darba vietas un produkciju, pakalpojumu un valsts pārvaldes decentralizācija, jauninājumi darba organizācijā, cilvēku kapitāla attīstība, izpēte un tehnoloģija.

Demogrāfiskās un sociālās pārmaiņas (īpaši darbaspēka un iedzīvotāju novecošanās, kā arī pēdējā laikā notiekošās straujās pārmaiņas mājsaimniecību struktūrā, reprodaktīvo spēju līmenī, mobilitāte un migrācija), kā arī nabadzība un sociālā atstumtība rada pastāvīgu izaicinājumu sociālās aizsardzības modernizācijas un pārveidošanas jomā, jo īpaši saistībā ar sociālo nodrošinājumu un pensijām. Tās arī ievērojami ietekmē nodarbinātību un darba tirgu stratēģijas, valsts pārvaldi un darba attiecību sistēmas.

Fonda četru gadu programmas mērķis ir pievērst uzmanību iepriekš izklāstītajiem izaicinājumiem un mērķiem. Fonds ir galvenokārt paredzēts, lai atbalstītu to galveno sociālo dalībnieku darbu, kuri ir atbildīgi par labāku dzīves un darba apstākļu plānošanu un radīšanu Eiropā.

Vispārīgi mērķi

“Uzlabojot galvenos pasākumus, stiprinot uzraudzības darbību un attīstot progresīvu perspektīvu visās jomās...”

Fonda četrus gadu programmā ir ietverta informācija par jaunākajiem un iespējamiem turpmākajiem sasniegumiem Eiropas ekonomikā un sabiedrībā, kā arī par jaunajām tendencēm un pārmaiņām ārpus ES. Tajā ir arī ietverts atkārtots novērtējums par Fonda nozīmi un tā spēju efektīvi turpināt savu pilnvaru īstenošanu. Šo procesu rezultātā ir noteikti vairāki vispārīgi virzieni attiecībā uz darba programmas attīstību nākamajos četros gados, un tie ir šādi.

- **Attīstīt un uzlabot galvenos izpētes, diskusiju un informācijas izplatīšanas pasākumus**

Vispārējais mērķis ir to efektivitātes, atbilstības un saskaņotības palielināšana.

- **Uzlabot tā galvenās uzraudzības darbības un izpēti**

Mērķis ir nodrošināt augstas kvalitātes informāciju, kas attiecas uz politiku, darba apstākļu, dzīves apstākļu, darba attiecību jomu un Eiropas pārmaiņu uzraudzības centra (*EMCC*) darbības jomu.

- **Pievērst uzmanību ierobežotam galveno tēmu skaitam attiecībā uz politiku**

Šis mērķis ietver rīcību, ko veic, pamatojoties uz jomām, kuras Fonds pārziņ vislabāk, uzraudzības pasākumiem un iepriekš veikto darbu, ņemot vērā pieejamos resursus un mērķauditorijas vajadzības.

- **Attīstīt savu darbu, ņemot vērā praktisko pieredzi**

Šis mērķis ietver iniciatīvas analīzi, jo īpaši darba vietās un uzņēmumos, kā arī kopienās un reģionos.

- **Īpašu uzmanību pievērst progresīvai perspektīvai Fonda darbībās**

Šis mērķis ir vērsts uz to, lai veicinātu sociālo dalībnieku prasmes un spējas paredzēt, veikt un veicināt pārmaiņas; tādēļ Fondam jānosaka elastīga, konkrētajam gadījumam atbilstoša pieeja, ja rodas jaunas prioritātes.

- **Paplašināt dzimumu vienlīdzību**

Šis mērķis paredz dzimumu vienlīdzību integrēt plānošanas, programmēšanas, īstenošanas un novērtēšanas darbībās vispārējā un politikai atbilstošā veidā visā Fonda darbā.

- **Ietvert sektorālu perspektīvu (privātajā un valsts sektorā) savā darbā**

Īpašu sektoru izvēli nosaka Fonda veiktā pārmaiņu analīze, kā arī ES politikas mērķi.

Prioritātes 2005.–2008. gadā

“Uzraugot pārmaiņas, izpētot efektīvos līdzekļus un apmainoties ar idejām un pieredzi...”

Fonda astotā četrus gadus programma pamatojas uz priekšrocībām, kompetences jomām un pārbaudītiem pakalpojumiem. Tā ir uz nākotni vērstā programma, un tā uzturēs spēju izpētīt jaunus un nesen radušos jautājumus, Eiropai sagaidot 2010. gadu. Tā kā Fonda ieinteresētās personas un tā pakalpojumu izmantotāji izvirza arvien augstākas prasības un sagaida no Fonda arvien vairāk, tam joprojām ir jābūt elastīgam un atsaucīgam un jānodrošina lielāka efektivitāte, palielinot savu darbību kvalitāti un vērtību.

Darba programma tiks organizēta, ņemot vērā trīs galvenos uzdevumus, kas jāveic saistībā ar četrām galvenajām tematiskajām jomām, un tie ir šādi:

- 1) pārmaiņu uzraudzība un izpratne par tām;
- 2) efektīvo līdzekļu izpēte;
- 3) apmaiņa ar idejām un pieredzi un informēšana par tām.

Vispārējie mērķi attiecas uz visiem trim uzdevumiem.

Pārmaiņu uzraudzība un izpratne par tām

Fonda izmantotie uzraudzības līdzekļi ir gan regulāra izpēte aptauju veidā (par darba apstākļiem, dzīves apstākļiem, uzņēmumu aptaujas), gan regulāri ziņojumi par jauniem sasniegumiem, ko sniedz korespondenti un iestādes dalībvalstīs ar Eiropas Darba attiecību uzraudzības centra (EIRO), Eiropas Darba apstākļu uzraudzības (EWCO) un Eiropas Pārstrukturēšanas uzraudzības iestādes (ERM)

starpniecību; ERM ir Eiropas Pārmaiņu uzraudzības centra (EMCC) sastāvdaļa.

Veiktās izpētes Fondam dod iespēju regulāri vākt un analizēt salīdzināmus datus par situāciju visā ES. Šos datus izpētot sīkāk, Fonds var identificēt jaunas tendences un tendences, kas vēl tikai rodas, kā arī padziļināt izpratni par jautājumiem saistībā ar politiku. Rezultāti, kas iegūti izpētē, un unikālu informācijas avotu piedāvāšana nodrošina spēcīgu pamatu uzlabojumu un progresīvu perspektīvu attīstīšanas iespēju noteikšanai. Arvien ir pierādījies, ka regulāra izpētes pasākumu organizēšana un dalībvalstu ziņojumu sniegšana un to sistemātiska analīze ir ļoti noderīgs informācijas avots.

Nākamajos četros gados Fonds veiks šādas darbības:

- turpinās regulāri sniegt augstas kvalitātes datus par tendencēm un sasniegumiem paplašinātajā Eiropā un vajadzības gadījumā arī valstīs, kas nav ES dalībvalstis;

- centīsies paaugstināt savu uzraudzības līdzekļu kvalitāti un atbilstību, izpētot sinerģiju gan iekšējā līmenī, gan izmantojot ārējus resursus;
- atkārtoti izskatīs un pilnveidos jaunākās iniciatīvas, piemēram, Eiropas Darba apstākļu uzraudzības centra darbību;
- pievērsīs lielāku uzmanību labas salīdzinošās analīzes nodrošināšanai un stiprinās iekšējo spēju izmantot datus;
- turpinās attīstīt savus uzraudzības instrumentus un galvenos līdzekļus pārmaiņu paredzēšanai un veikšanai;
- stiprinās *EMCC* nozīmi, jo tas ir galvenais instruments, ko izmanto, veicinot Eiropas spēju paredzēt un veikt pārmaiņas;
- paplašinās tendenču un sasniegumu uzraudzību robežzonās starp jaunajām un sākotnējām dalībvalstīm.

Četrus gadu programma pamatosies uz iepriekšēju pieredzi, īstenojot vienu pilnu šādu jau veiktu izpētes pasākumu ciklu:

- darba apstākļu izpēte 2005. gadā;
- dzīves apstākļu izpēte 2007. gadā;
- jauna uzņēmuma izpēte 2008. gadā.

Veicot šīs uzraudzības darbības, tiks ievēroti vispārējie mērķi, kas noteikti nākamajiem četriem gadiem un kas attiecas uz galvenajām

tematiskajām jomām, lai nodrošinātu saskaņotību starp trīs galvenajiem uzdevumiem, kas noteikti 2005.–2008. gadam.

Efektīvo līdzekļu izpēte

Saskaņā ar pilnvarojumu Fonda uzdevums ir radīt idejas par dzīves un darba apstākļu uzlabošanu, ņemot vērā praktisko pieredzi². Tas nozīmē, ka jāpēta gan tas, kādi līdzekļi ir efektīvi, gan tas, kādi līdzekļi nav efektīvi. Uzraudzības pasākumi ietver padziļinātu analīzi, taču Fonds centīsies tos papildināt ar papildu informāciju par pārmaiņu veikšanu un jauninājumu attīstību. Tas veiks pētījumus, lai iztīrītu izaugsmes un konkurētspējas cilvēciskos un sociālos faktorus, analizējot gan pārmaiņu īstenošanu, gan to rezultātu. Šī izpēte varētu ietvert gadījumu izpēti un izpēti darbavietā un apdzīvotās vietās, īpašās darbības nozarēs vai izvēlēto dalībvalstu reģionos.

Fonds īsteno šādus pasākumus:

- veiks padziļinātu izpēti par īpašām politikas un prakses iniciatīvām un faktoriem, kas ietekmē to attīstību, cenšoties noteikt, kas vēl jāpētās, lai mērķus efektīvi īsteno un veiksmīgi pielietotu praksē;
- skaidri precizēs šo izpētes projektu atlases kritērijus savās ikgadējās darba programmās, ņemot vērā veiktās uzraudzības un citu pētījumu rezultātus,

² 2. panta 2. punkts Regulā par Fonda izveidi.

pašreizējos ES politikas mērķus attiecīgajās jomās un galvenās tēmas, kas izvirzītas attiecībā uz laika posmu no 2005. gada līdz 2008. gadam;

- attiecīgā gadījumā izveidos praktiskas pieredzes datubāzes, kas varētu palīdzēt, veicot uzlabošanas pasākumu ilgtspējas efektīvāku garenvirziena analīzi.

Fonds piemēros integrētu un daudzpusīgu pieeju jautājumiem saistībā ar dzīves kvalitāti, pievēršot uzmanību saiknēm starp darba un dzīves apstākļiem un attiecīgajai politikai, kā arī dažādo attiecīgo dalībnieku nozīmei. Fonds savas darbības nevērsīs tikai uz problēmām vai īpašām grupām vai nozarēm, kurām ir grūtības, tas piemēros arī pozitīvāku pieeju, nosakot sociālu un ekonomisku pārmaiņu iespējamību, lai novērstu problēmu rašanos. Pētījumi šajā jomā atspoguļos vispārējos mērķus un galvenās tēmas, kas noteiktas 2005.–2008. gadam.

Apmaiņa ar idejām un pieredzi un informēšana par tām

Fonds ir pilnvarots veicināt informācijas un pieredzes apmaiņu³. Tādēļ tam ir jābūt aktīvam, nosūtot un darot zināmus ieinteresētajām personām, mērķa grupām un dažādiem informācijas starpniekiem sava darba rezultātus. Tam arī ES sociālajā politikā iesaistītajiem dalībniekiem jānodrošina iespēja apspriesties un apmainīties ar idejām un

pieredzi saistībā ar atsevišķiem sociālajiem jautājumiem.

Nākamajos četros gados Fonds veiks šādas darbības:

- atbalstīs apmaiņu ar praktisko pieredzi un rezultātiem, kas gūti, veicot izpēti paplašinātā Eiropā (rīkojot specializētus seminārus, izveidojot tīklus starp uzņēmumiem un uzņēmējdarbības skolām, veicinot Fonda darba gaitā gūtā mācību materiāla attīstīšanu;
- attīstīs galveno dalībnieku spēju risināt jaunas problēmas, vairojot izpratni par jauniem vai potenciāliem politiskiem jautājumiem, nosakot koncepciju un metodes, lai veicinātu stratēģisko domāšanu, un atbalstot attiecīgo metožu vai līdzekļu izmantošanu šo jautājumu risināšanā;
- stiprinās savu pienākumu veikt pārrunas, sniedzot dažādiem dalībniekiem, piemēram, valsts iestādēm, sociālajiem partneriem, praktizējošiem ārstiem, pētniekiem, iespējas apspriest Fonda darba rezultātus (rīkojot seminārus projektu līmenī, konkrētai tēmai vai jautājumam veltītus seminārus, vispārējas konferences, tajā skaitā divreiz gadā notiekošo forumu).

³ 3. panta 1. punkts Regulā par Fonda izveidi.

Fonds ir arī pilnvarots pēc iespējas ciešāk sadarboties ar specializētiem institūtiem, fondiem un organizācijām dalībvalstīs vai starptautiskā līmenī⁴. Tas jo īpaši attiecas uz sadarbību ar Eiropas Aģentūru drošībai un veselības aizsardzībai darbā, kas atrodas Bilbao un ar ko Fonds sadarbosies, pamatojoties uz noslēgto sadarbības nolīgumu. Fonds izpētīs iespēju noslēgt līdzīgus nolīgumus ar citām aģentūrām, piemēram, Eiropas Vides aģentūru Kopenhāgenā.

Vienota informācijas tīkla izveide Fondam vienmēr ir bijis nozīmīgs līdzeklis. Fonds atkārtoti pārbaudīs savus praksē izmantojamās informācijas tīklus un kopienas (oficiālās un neoficiālās), lai uzlabotu sadarbību datu vākšanā, zināšanu nodošanā un pieredzes apmaiņā. Mērķis ir attīstīt oficiālu stratēģiju attiecībā uz šīm darbībām nākamajiem četriem gadiem, tajā precizējot tīklu veidus, to dalībniekus un mērķi, kā arī to pienākumus un paredzamos rezultātus.

Galvenie mērķi saziņas jomā būs šādi:

- savlaicīgi un atbilstoši informēt Fonda mērķauditoriju par tā darbu, sniedzot mutiskas prezentācijas, rīkojot sanāksmes un pasākumus, izmantojot drukātus un elektroniskus materiālus;
- nodrošināt produktus un to izstrādi, kas īpaši paredzēti dažādo politikas un prakses

attīstības posmu vajadzībām, sākot no koncepcijas un projektēšanas stadijas līdz īstenošanas un novērtēšanas praktiskajiem rezultātiem;

- nodrošināt līdzekļus un metodes, lai veicinātu notiekošo un interaktīvo piekļuvi Fonda informācijai, uzlabojot tehnoloģiju izmantošanu un attiecīgā gadījumā pārstrukturējot Fonda informāciju;
- sniegt pamatnorādes atbilstošās informācijas meklēšanai (katalogi, indeksi, saites);
- veicināt tīmekļa rīku efektīvāku izmantošanu, lai atbalstītu Fonda darba rezultātu izplatīšanu un izmantošanu, jo īpaši attiecībā uz datiem, kas gūti, veicot uzraudzības darbību.

Ikgadējais saziņas plāns būs daļa no ikgadējās darba programmas. Tas atbildīs lietotāju prasībām un nodrošinās to, ka mērķa grupas tiek informētas par sasniegumiem un tematiskajiem jautājumiem. Stratēģiskais informācijas un saziņas tehnoloģijas piemērošanas plāns veicinās Fonda spēju sazināties ar mērķauditoriju un informēt to.

⁴ Iepriekš minētās regulas 3. panta 2. punkts.

Galvenās tēmas

“Pārsvarā vērsot uzmanību četrām galvenajām tēmām, lai nodrošinātu saskaņotību starp dažādajām kompetences jomām...”

Fonds ir noteicis četras galvenās tēmas 2005.–2008. gadam, kuras tas izpētīs padziļināti, un tās ir šādas:

- nodarbinātība;
- līdzsvars starp darbu un privāto dzīvi;
- darba attiecības un sadarbība;
- sociālā kohēzija.

Šīs tēmas ir izraudzītas, pamatojoties uz Fonda pilnvarām un īpašām priekšrocībām. Tās atspoguļo Lisabonas stratēģijas un ES sociālās politikas galvenos faktorus, kā arī būtiskos jautājumus, kas paplašinātajai Eiropai jārisina pašlaik un turpmāk. Veicot uzraudzības pasākumus un efektīvo līdzekļu izpēti, kā arī veicot saziņu un daloties pieredzē, Fonds savas darbības vērsīs uz šīm prioritārajām tēmām, lai nodrošinātu saskaņotību starp tā dažādajām kompetences jomām.

Dažas norādes par šiem jautājumiem saistībā ar katru tēmu, kuru varētu izskatīt, veicot izpēti, sarunas un izplatīšanu, ir sniegtas kā iespējamās darba jomas piemērs. Faktisko atlasī vēl noteiks gada darba programmās, pamatojoties uz iepriekšējās izpētes rezultātiem un ņemot vērā politiskās prioritātes ES līmenī, jo īpaši saistībā ar paplašināšanos un Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanu.

Nodarbinātība

Fonds jau ir guvis ievērojamas pamatzināšanas un kompetenci attiecībā uz saikni starp elastīgumu, ražīgumu un iesaistīšanos darba tirgū. Tomēr saikne starp elastīgumu un nodarbinātību būs nozīmīga turpmākās izpētes tēma. Jautājums par darba apstākļiem ir neatņemama sastāvdaļa Fonda darba kārtībā, un nodarbinātības kvalitātes un kvantitātes līmeņa paaugstināšana ir nozīmīga ES politikas prioritāte. Vienlīdzīgas iespējas un lielākas darba izredzes ir galvenais jautājums, kas izskatīts Lisabonas stratēģijā un Eiropas nodarbinātības stratēģijā.

Rezultāti, ko iegūs, 2004. gadā veicot uzņēmumu izpēti un 2005. gadā veicot darba apstākļu izpēti, un to analīze, kā arī Eiropas Pārmaiņu uzraudzības centrs, kas ir *EMCC* sastāvdaļa, sniegs vērtīgus datus, lai atbalstītu darbu attiecībā uz šo tēmu. Tie sniegs arī informāciju par praktisko pieredzi, kas gūta, īstenojot attīstības pasākumus darbavietās, lai veiktu padziļinātu izpēti. Veicot izpēti, tiks noteiktas turpmākās pārmaiņas darba tirgū nozaru un valsts līmenī un pasākumi, kas jāveic, lai uzlabotu saikni starp darbinieku pieprasījumu un piedāvājumu. Izpētes gaitā īpaša uzmanība tiks pievērsta darbinieku

pieņemšanai darbā un mazāk aizsargātu grupu darba vietu saglabāšanai.

Jautājumi, ko varētu izskatīt, ir šādi: jauni darba veidi un ievirzes, darba organizācijas modernizācija, rūpniecisko jauninājumu ieviešanas spējas attīstīšana, ārēju faktoru nozīme jauninājumu un modernizācijas īstenošanas spējas uzlabošanā, uzņēmējdarbības un vienota informācijas tīkla izveides attīstīšana starp uzņēmumiem, darba un profesionālā mobilitāte, darbinieku iespējas strādāt savā profesijā dažādos reģionos un valstīs, cilvēku kapitāls, mūžizglītība, karjeras attīstība, profesionālā orientācija/konsultēšana par riskiem un to pārvaldība, darba un darbavietas kvalitāte saistībā ar konkurētspēju, ražīgums un darbavietu radīšana, uzņēmējdarbība, darba iespējas un/vai darbavietas saglabāšana un reintegrācija, īpaši attiecībā uz nelabvēlīgām grupām, dažāda vecuma darbinieku vadība darbavietā.

Līdzsvars starp darbu un privāto dzīvi

Fonds jo īpaši pēta savstarpējo saikni starp darbu un dzīves apstākļiem, tajā skaitā vajadzību saskaņot ģimenes dzīvi ar darbu, mūžizglītību, attiecības ārpus darba un laiku atpūtai. To jautājumu atrisināšana, ar kādiem

saskaras darbinieki – gan vīrieši, gan sievietes – un to ģimenes ir svarīga ne tikai saistībā ar viņu dzīves kvalitāti, bet arī ar arvien augstāka nodarbinātības līmeņa un Lisabonas stratēģijā noteikto mērķu konkurētspējīgu ekonomisko izaugsmi.

Informācija par Fonda veikto dzīves kvalitātes izpēti, uzņēmumu izpēti 2004. gadā un darba apstākļu izpēti 2005. gadā un tās analīze sniegs iespēju izskatīt šo samilzušo problēmu no cita viedokļa un veidot pamatu turpmākai to pasākumu izpētei, kas veicami, lai uzlabotu situāciju.

Jautājumi, kam jāpievērš īpaša uzmanība, varētu būt šādi: jaunas iniciatīvas, ko attīsta uzņēmumos un sarunās par darba koplīguma slēgšanu, īpaši saistībā ar dzīves gaitu, saikne starp līdzsvaru starp darbu un privāto dzīvi un starp konkurētspēju un darbavietu radīšanu, atbilstošas politikas un pakalpojumu (nodarbinātība, pensijas, sociālais nodrošinājums, aprūpe, izglītība, vide/transports/dzīves vieta) nozīme, valsts iestāžu un ārpus uzņēmuma esošu dalībnieku nozīme darbinieku un darba devēju atbalstīšanā viņu centienos īstenot dzīves gaitas perspektīvu darba organizācijā, saistība ar novecošanos un demogrāfiskās pārmaiņas, sasniegumi ģimenes atbalsta

politikā, jautājumi attiecībā uz īpašām darbinieku kategorijām (piemēram, bērnu vecākiem, cilvēkiem, kuri rūpējas par pensionāriem un aprūpē esošām personām, gados vecākiem darbiniekiem un viesstrādniekiem) un MVU un mazām firmām.

Darba attiecības un sadarbība

Tā kā Fonds ir trīspusīga organizācija, kurai ir ilgstošas darba attiecības ar sociālajiem partneriem un valsts iestādēm ES un valsts līmenī, tas ir īpaši piemērots, lai veicinātu sarunas starp sociālajiem partneriem un valsts iestādēm. Jo īpaši Fondam ir plaša pieredze darba attiecību dalībnieku nozīmes, darba attiecību procesu un rezultātu uzraudzībā un analizē.

Eiropas Darba attiecību uzraudzības centram (*EIRO*) joprojām būs liela nozīme Fonda darba kārtībā, un tas līdzdarbosies visu galveno tēmu izskatīšanā. Tomēr jautājums par sadarbību ir atsevišķa tēma, jo īpaši ņemot vērā ES paplašināšanos un šo procesu kā tādu līdzekļu nozīmi, kurus izmanto, uzlabojot dzīves kvalitāti un paredzot un veicot pārmaiņas. Sadarbība darbavietā, iespējams, ir nozīmīgs līdzeklis un avots organizatorisku jauninājumu ieviešanā,

ražīguma palielināšanā un pārmaiņu veikšanā.

Saistībā ar šo tēmu Fonds varētu izskatīt šādus jautājumus: sociālo partneru nozīme un sociālā dialoga veidošana (īpaši jaunajās dalībvalstīs un saistībā ar sociālo jautājumu klāsta palielināšanos), jaunas valsts pārvaldes struktūras, veidi un procesi, darba attiecības MVU, savstarpējā saikne starp darba attiecību dažādajām struktūrām un līmeņiem un starp sociālo dialogu – saistība ar darba vietu radīšanu, darba tirgus pārmaiņām, jauninājumu un konkurētspējas attīstīšanu un sadarbības nozīmi pārmaiņu paredzēšanā un veikšanā, ieskaitot saikni ar valsts iestādēm un pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem.

Sociālā kohēzija

Lisabonas Eiropadome 2000. gada martā atzina, ka nabadzības un sociālās atstumtības līmenis ES ir nepieņemams. Tādējādi atvērtākas Savienības veidošana ir kļuvusi par galveno faktoru tās 10 gadu stratēģiskā mērķa – ilgtspējīga ekonomiskā izaugsme, vairāk un labākas darbavietas un lielāka sociālā kohēzija – sasniegšanai.

Nesen veiktajā analizē par Eiropas Pētījumu centra *Eurobarometer* veikto dzīves

kvalitātes pētījumu valstīs, kas pievienojas, un kandidātvalstīs Fonds norādīja, ka turpmāk būs vēl lielāka vajadzība risināt problēmas saistībā ar bezdarbu, nabadzību un sociālo atstumtību paplašinātajā Eiropā. Fonda spēju uzraudzīt un analizēt sasniegumus šajā jomā pēc tam ir uzlabojis tas, ka Fonds ir pabeidzis pats savu pirmo pētījumu par dzīves apstākļiem 28 Eiropas valstīs 2003. gadā. Šis pētījums palīdzēs noteikt jautājumus, kas jāizskata padziļinātā izpētē, un būs par pamatu sasniegumu garenvirziena uzraudzībai laika gaitā.

Jautājumi, ko varētu izskatīt saistībā ar šo tēmu, ir šādi: novecošanās, dažādu paaudžu solidaritāte un jautājumi saistībā ar

pensijām, veselība un aprūpe, migrantu integrēšanās sabiedrībā, ekonomikā un kultūrā (nodarbinātība, sociālais nodrošinājums, izmitināšana), vides un sabiedrisko pakalpojumu kvalitāte, īpaši jaunajās dalībvalstīs un kandidātvalstīs un attiecībā uz personām ar zemu ienākumu līmeni vai lauku reģionos, sociālās aizsardzības sistēmu un sociālo jauninājumu ietekme uz darbvietu radīšanu, rūpnieciskajiem jauninājumiem un uzņēmējdarbību, privāto un ārpus tirgus esošo sektoru nozīme sociālās integrācijas veicināšanā, to veco cilvēku un citu grupu sociālā integrācija, kas nav iesaistītas darba tirgū.

Novērtēšana

“Izmantojot novērtējumā gūtos rezultātus, lai veicinātu pasākumu plānošanu un prioritāšu noteikšanu...”

Saskaņā ar Komisijas jaunās Finanšu regulas 7. nodaļas 25. panta 4. punktu Fondam ir pienākums regulāri veikt programmu un pasākumu iepriekšēju novērtējumu un to īstenošanas novērtējumu. Ņemot vērā šo prasību un pamatojoties uz 2000.–2001. gadā veiktā pirmā ārējā novērtējuma rezultātiem, Fonds turpinās uzlabot savas novērtēšanas procedūras.

Galvenie mērķi būs izmantot novērtējumā gūtos rezultātus, lai veicinātu pasākumu plānošanu un prioritāšu noteikšanu, sniegt palīdzību resursu efektīvā iedalīšanā, uzlabot veicamo pasākumu kvalitāti un ziņot par sasniegumiem.

Jo īpaši Fonds veiks šādus pasākumus:

- pastāvīgi un sistemātiski uzraudzīs 2005.–2008. gada programmas un savu ikgadējo darba programmu stratēģisko mērķu īstenošanu un sasniegšanu, kā arī iegūs kvantitatīvos datus;
- uzlabos operatīvos līdzekļus un procesus, lai atbalstītu savu darbību uzraudzību un novērtēšanu, ieskaitot saziņas veidošanas sistēmu, Fonda darbības rezultātu un pakalpojumu izmantošanas uzraudzību, projektu vadības līdzekļus un sistēmas, tīmekļa uzraudzību, lietotāju apsekojumus, konferenču novērtējumus utt.;
- nodrošinās regulāru atgriezenisko saiti ar ieinteresētajām personām attiecībā uz savām darbībām, piemēram, sniedzot ikgadējo ziņojumu;

- stiprinās savus kvalitātes kontroles un novērtēšanas procesus projektu līmenī, nodrošinot atgriezenisko saiti attiecībā uz pastāvīgiem uzlabojumiem programmas īstenošanas gaitā;
- uzturēs savu sistēmu attiecībā uz ieinteresēto personu iesaistīšanu produktu un pakalpojumu novērtēšanā ar padomdevēju komiteju starpniecību (ieskaitot ārējo ekspertu iespējamo iesaistīšanu saskaņā ar noteikumiem pārskatītajā Regulā par Fonda pārvaldību).

Fonds četru gadu (2005.–2008.) programmas īstenošanas gaitā veiks arī divus nozīmīgus ārējus novērtējumus šādās jomās:

- Eiropas Pārmaiņu uzraudzības centrs (2005. gadā);
- Fonda darbība kopumā (2007. gadā), lai ietvertu laika posmu no 2001. gada līdz 2006. gadam. Veicot šo uzdevumu, tiks atbalstītas plānošanas darbības un prioritāšu noteikšana nākamajai četru gadu programmai.

Eiropas Fonds dzīves un darba apstākļu uzlabošanai

Pārmaiņas Eiropā – labāks darbs, labāki dzīves apstākļi

Luksemburga: Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs

2004 – 18 Lpp. – 16 x 23,5 cm

ISBN 92-897-0896-4

Publikāciju birojs

Publications.eu.int

ISBN 92-897-0896-4

9 789289 708968